

R
904

YOUNG'S HANDBOOK

FOR THE YOUNG

Published by the Young's Association

1888

Price 10 Cents

RA-25315

Miss. Saareste

August 1873

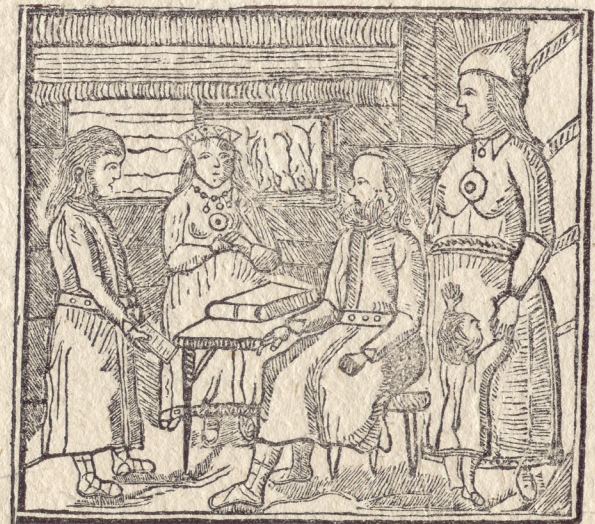
A B D

eht

Luggemise-Ramat Lastele

kes

tahawad luggema dypida.

Tartolinnas,
trükkitud ja müüa M. G. Grensiuse juures 1795.

Armad Lapsewannemad.

Ma ollen jo mitto aastad õppetand ja neid les
nõdremad, omma piisut tundmisea püü-
nud walguštada; isiaarraniste ollen ma ille Las-
tekaawatamisest suurt luggu piddanud, ja hea
melega isienmast kakssteistkümmend aastad kaska-
tamise murrega formand. Teisi selle aja sees õp-
petes, ollen ma isä üht ja teist õppind, mis õp-
petamise jures tulles tähhele panna, kui siigidust
ja kasku õppetamise waiwast peab nähha ollema;
ja ma iggatsen süddamest sedda ka teilegi ilmuta-
da, sest et ma sedda teil ja teie lastel tean kaskuks
ollemad.

Mis innimenne wäe kaupa teeb, sedda teeb
ta wasto meelt, seal ei olle armastamist jures,
ta teeb sedda sest et ta temmast ei pease, ning tüd-
dimus tulles peage peale; agga keil mis hea me-
lega tehakse, se lähheb hästi eddasi, ilma et wal-
just, ahwardamist ehk hirmo seal jures tarwis ol-
leks. Sedda näeme meie keikist asjust, agga kei-
ge selgemaste Lastest. Kui meie neid kurjaga ja
wäggisel wiisil nende nores eas middagi sunnime
teggema, siis se aski lähheb monnikord ello otse-
ni nende melest wastafeks.

Sepärrast tewad need Wannemad üllekoh-
hut, kes omma Lapsi pekses, ehk neid wandu-
des ja ärraneedes ramatud sunniwad oppima, sest
üks asj mis meil armas peab ollema, sedda pea-
me meie armoga oppima ja oppetama; ja nen-
da ons se ka luggemisege.

Luggema oppime meie omma ennese kassu
ja hinna pärrast, sest kes luggeda moistab, se
woib iggal ajal omma ennese oppetaja olla, om-
ma moistuselle walgust, omma südamelle rahho
ja omma melele tarkust kogguda; Sepärrast so-
wite teie ka Mo Armad! et teie Lapsed moistat-
sid luggeda, — sepärrast tuskate teie ennast nen-
dega, ja sepärrast ollen ka minnagi armastuse
pärrast teie wasto, sowind teie waiwa oppeta-
mise jures wähhendada, ning sellesinnatse ABD
ramato lohkopannud, ja monnesugguse oppetuse
ja juttokese läbbi tedda teie, ja teie Laste melest
püdnud armsamaks tehha.

Wotke siis nüüd hea nou ja fulge armsaste,
mis ma ütlen.

Kui teie iggatsete, et teie lapsed heamelega
peawad luggema oppima, siis

1) Ärge ridelge nendega, waid olge tasfased
ja härdad nende wasto, kui nemmad loiwad.

2) Ärge laske neid liig kaua korrage ramato
kallal olla; waid wotke neid ennemine saggeda-
mast ette; sest lastel on kerge meel, ja nemmad
ei kannata kaua ühhe asja jures olla, sest et nem-
mad pea ärratüddiwad.

3) Är

3) Ärge sundige neid siis luggema, kui nem-
mad parrajasta mängiwad, ja ommas mängus
rõmo tundwad — waid katke aega mil teie isä
tunnete et parras on elda: Lapske to ramat!

4) Kütke ja melitage neid kui nemmad hästi
on luggenud, ja tunnistage neil ühhel ehk teisel
wisil omma armastust ja rõmo selle pärrast; siis
luggeminne lähheb armsamaks nende melest.

5) Näete teie, kui teie omma lapsi ette wottate,
et nende Südda neid nüüd parrajaste ei kutsu lug-
gema, ja et nemmad mitte selkorral luggedes öiete
tähhele ei panne, siis laske neid sest korrast ärramin-
na — agga se peab nenda sündima, et laps sedda mit-
te ei tunne, et teie tedda sellepärrast lahti lassete, et
temmale nüüd sest luggemiseft mitte lusti ep olle;
sest kui temma sedda tunneb, siis temma katsub
iggakord luggemiseft sel wisil ennast lahti peasta.

6) Ärge ahwardage lapsi luggemisege, nenda
kui küll monned rummalat tewad; kes, kui lap-
set nende meest on pahhandanud, ütewad: ot,
ot! küll ma pannen sind luggema, — ehk ka: ot
sa walto! eks sa sa ramat kätte! — ehk: no no!
küll Kerrikisand tulles, panneb sind luggema, ja
siis saad witsi. Kui teie nenda ramatust ja luge-
miseft räkite omma lastega, siis arwawad nem-
mad omma kehwa mele ja omma piisot moistuse
järele luggemist ennesele karistamiseks ja trah-
wits, hakkawad tedda kartma ja wiiskama, ja
teil sünnib tuhhat tuska neid oppetes.

7) Ärge wiibige luggema oppetamisege. Mi
pea, kui laps jo selgeste sedda moistab küsida,

21 3

mis

mis temmal tarwis lähheb, siis sünnis ka jo pohkstawid temmale näitada; õppigo temma siis näddalas üks ehk kaks pohkstawi — aeg toob lei asjad ümber, ja teie leiote siis et kahhe aasta pärast laps jo kanifeste loeb, ilma et paljo waewa temmaga sellepärast olles olnud.

8) Kui teie sowite et lapsed piisot aja sees Pohkstawid peawad tundma õppima, siis ärge näitke neid neile mitte nenda, kui nemmad teine teise järrel AB Dramatus seisawad, waid wotke kord selle, kord teise pohkstawi. Sepärast, sest et lastel kerge pea on — ja kui nemmad saggedaste kulewad luida need pohkstawid teine teise järrel nimmetakse, siis õppiwad nemmad peast neid küll wäljaütlemata, agga nemmad ei panne silmade-ga pohkstawi wisi peale tähhele; ja selle läbhi lähheb se õppimine wägga pitkaliseks —.

9) Ollete teie ühhe Pohkstawi lapsese näitnud, ja tedda selgeste wäljahüdnud, siis näitko laps omma pulkaga ka selle pohkstawi peale ning hütke tedda wälja. On se jo monnikord sündinud, siis löge leht ümber, ja laske tedda teise külje ehk teise lehhe peal seddasamma pohkstawi otsida; seal leiab temma tedda peage, ja näitab sedda teile rõmoga. Sedda wisi õppetes hakkab se pohkstaw korrage pähe; ja nenda sünnis lei pohkstawid lastele õppetada; agga algmisesest mitte ennam kui üks ehk kaks pohkstawi päiwas.

10) Kaitke holt et need pohkstawid, kelle nimmed pea üht wisi on, mitte ei sa seggatud, nenda

ba kui b ja p, d ja t, sest b ja d on pehmed ja p ja t kowwad pohkstawid.

11) Kui laps jo lei pohkstawid on õppind nenda, et ta neid selgeste tunneb, siis pange tedda werima, se on: pohkstawid kofko pannema, ja poli sanno wäljahüdma. Esimalt tullewad poleb sannad kahhe pohkstawiga, nenda kui: ba. be. ab. eb. j. n. t. s. — Kui temma ka selle tööga jo korda saab, siis laske tedda polisanno kofko werida ja täied sannad wäljaõlda.

12) Kofkowerimise jures tulles tähhele pan-na, et lei poleb sannad, mis ühhe sanna sees on, isäsiärraniste peab werima, ja isäsiärraniste wäljahüdma, ja wimses korrage kofkoluggema nenda et täis sanna kulda saab. Ma wottan tähhen-damises ühhe sanna, kelle nelli poolt sanna on, nenda kui se sinnane:

in·ni·men·ne.

Kofko werides nimmetab laps need esimesed kaks pohkstawi ja ütleb: in, pärast wottab temma need kaks järgmised ja ütleb: ni, pannes nüüd need mollemad polebsannad kofko ja ütleb:

inni.

Ons need kofko loetud, siis werib temma kolman-dama pole sanna, men, hakkab ta eest need jo kofkopandud polebsannad nimmetama, pannes nende jurde weel men — ja ütleb:

innimen.

Wimses wottab temma wimse polesanna ja werib ne, hakkab nüüd jälle esimesest otsast lei poleb-

sannad nimmetama, liisab nende jure weel selle
wimse ne ja ütles nüüd täiesanna:

innimenne.

Nenda on kohhus werida; — agga on mitto wan-
nemad, kes, olgo sanna kui pitk, otsast otsant
keik pohistawid lassewad nimmetada, ja korraga
sanna wäljaõlda, ilata et polesanna wahhet kulda
olleks. Sefinnane koflowerimise wiis ei maksa
ühtige — sest et temma õppijaid waiwab ja seg-
gab —.

13) Kui lapsed jo koflowerimisega heaste toi-
me sawad, siis pange neid poleb sannad, mis wah-
hekriipsodega siin on trükitud kofkoluggema, —
ja wimseks katsuge neid keikesugguse kirjaga —.

14) Mäete teie ommast õppetamise waiwast
kassu, nenda, et teie lapsed jo kanikeste teie me-
lepärrast loewad, siis jäeb teile weel üks murre,
se, et teie lapsed nenda loewad, et nende lugge-
minne mitte üks inneto ja wastane inniseminne
ep olle. Sepärrast on teada tarwis: üks inni-
menne, kes selgeste luggeda moistab, kui temma
lausa healega loeb, et se nenda peab kuulda olle-
ma, otse kui kõnneleks ehk juttustaks temma
mibdag.

Nenda kui kõnneledes ehk rälides heal lan-
geb ja touseb, ning igga kõnnejalanna wahhel
üks wahhe kuulda on, nendasammoti peab se ka lug-
gedes kuulda ollema. Agga sest, et mitte iggaüks
luggedes sebda wahhet ei tea egga moista tehha,
sepärrast on monned märkid ehk tähhed ülles-
woitud, mis õppetawad, mil ja kus luggedes
peab

peab Finnipiddama, ehk heält ülenbama ehk al-
landama.

15) Needsinnatsed tähhed ehk märkid on:

, komma — ; komma-punkt — : kolon
• punkt — ? küsimispunkt — ! ohka-
mispunkt.

, komma, kui temma ühhe sanna ehk kõnne tak-
ka seisab, õppetab, et üks silmapilk lugge-
des peab Finnipiddama, ja ni kaua otama,
kui wahhest innimesel tarwis lähheb hinga-
da ehk neelada; nenda kui:

Õntsad on need, — kedda takka kiusatakse
õiguse pärrast.

Sebda Salmi luggedes, saab Finnipiddada
seal kus komma sejab, nenda kui olleks seal üks
wahhe, kus üks sanna puduks, ja need teisid
sannad sawad otsani ühhe jonega loetud.

; komma-punkt tähhendab, et weel üks kord
ni kaua kui komma jures luggedes peab Fin-
nipiddama, nenda kui nende sannade sees:

Õntsat on need, — kes puhtad süddames; — —
nemmad peawad Jummalat näggema.

Sellesinnatse salmi sees saab kaks kord Finnipid-
dada; esmalt seal kus komma, nenda kui pu-
duks seal üks sanna, ja teiseks seal kus kom-
mapunkt on, nenda kui olleks seal kaks sanna
mahhajaetud, ehk ni kaua, kunni üks ja kaks
meles sünnib luggeda.

: Kolon se märk ehk täht pruukitakse kui kegi ke
kirjotab, nisuggusef sannad nimmetab, mis
üks teine olli õlnud, nenda kui:

Joannes kirjotab: Jesus ütleb: Kes mind
armastab, küll se peab minno sanna.

Need sannad: kes mind armastab j. n. t. f. ei
olle mitte Joannese, waid Jesuse sannad, ag-
ga sest et Joannes neid nimmetab nenda kui
ühhe teise sannad, sepärrast tähhendakse sedda
koloni läbbi.

. Punkt pannakse senna kus üks salm ehk kõnne
otsa saab, ja ta tähhendab et sest nimmetub
asjast ennam ühtige ep olle nimmetada ol-
nud. Kus tedda leiatakse, seal peab lugge-
des faksford ni kawa, kui koomapunkti ju-
res kinnipiddama; nenda kui:

Digus on ennam kui rikkus. Summal on ar-
mastus.

? Küssimise punkt. Sedda pannakse senna,
kus üks küssimine on, ja ta õppetab, et
innimenne luggedes nendasammoti küssi ja
wisi omma healt peab seatma, nenda kui
kõnneledehes ehk rääkides kulda on, kui kegi
middagi küssib, nenda kui:

Mis on parrem: rikkus wai terwis?

! Ohkamise punkt. Gesinnane märk saias
nisugguse kõnne takka, kus ohkamist,
õiskamist, imestamist ehk ahwar-
da.

damist tunnusse oslewad, nenda kui need
tähhendamise salmikeled siin näitwad:

Oh! õppeta meid heldeste
Ka armo tehha wennale.

ehk:

Woi! mis ollen minna teinud,
Ma waine ellen elsinud! —

Sedda mõda nüüd se kõnne on, kus se sin-
nane märk seisab, sedda mõda peame meie ka
omma healt seatma; ons seal ahwardamist ehk
imestamist, siis luggem nenda et meie luge-
gemisest ni hästi kui meie healest ahwardamist
ehk imestamist kulda on — ons seal ohkamist
— siis luggem ohkades nenda kui se täht
õppetab.

Keik need siin selletud märkid woib lastele
siis õppetada, kui nemmad Inggemisege jo
heaste lorda sawad.

16) Agga on weel monned teised märkid ja
kirjatähhet, kenneft nendasammoti olleks sowida,
et nemmad mitte ramatmehhel teadmaitad ei pe-
aks ollema; nenda kui:

[] ehk () Klamrid, kui monnikord üks
sanna selletamiseks teiste sannade jurde lis-
satakse, siis pannakse tedda klamride wahhe-
le, tähhendamiseks, et sedda sanna mitte häb-
daste siina tarwis ei olle, waid et temma
rummalamatte pärrast selletamiseks seal sai-
sab. Nenda kui:

agga

agga temma [Jesús] wottis omma lasksteis:
kummend Jügrid

Siin on nähha et se sanna Jesús selletamise pä-
rast siina on pandud, ja selle pärast klamride
wahhel seisab, sest et mont ei tea et se temma
Jesust peab tähhendama.

• Polesanna ehk wahhe: kriip sob. Reid
prukitakse, kui üks sanna polest woetakse, ehk
kui ühhe sanna poled sannad kahhe ridda sis-
se sawad, nenda et üks pool lehheäre peale,
ja teine pool teise ridda sisse tulleb. Kui:

mal ————— Jum-

nemmad õppetawad siis et ühhe sanna poled
sannad, mis kahhe ridda sisse on sanud, peab
kõrroluggema.

✧ Se märk seisab monnikord laulodes laulora-
matus salmi otsas, ja tähhendab, et sedda
wimast sanna, kelle takka ta seisab, lask-
ford peab laulma. Nenda kui:

Sest kidade sind süddamest.

Halleluja :.

• Kui se täht ühhe sanna jures seisab, näitab tem-
ma, et se wimne lausa pohkstaw sest sannast on
mahhajaetud. — Nenda kui selle salmi sees:

Sa olled mull' armas,

Sa olled mull' ainus;

Muud ühtegi olle

Mis rõmustaks mind.

Siin

Siin näitab se kriipsofenne et se sanna mull'
mitte täis ei olle, waid et e (mulle) on mah-
hajaetud.

j. n. t. s. Kus need ükslaised pohkstawid 'seisa-
wad, seal ütlewad nemmad ni paljo, kui
olleks seal kirjutud:

ja need teised sannad.

n. f. Kus need pohkstawid leitakse, seal peab
luggema otse kui olleks kirjutud:

nenda kui.

Se olleks siis mis lühhidest teile olli selletada
— ma sowin et teie sedda hea Süddamega was-
to wottaksite, nenda kui minna sedda keik, teile
heast süddamest ollen õlnud. Ka ollen minna
kirjutuse tähhet, ja monned luggemised kirjutuse
pohkstawidega selle piisikese ramato sisse pannud,
et teie lapsed, ehk monni suur innimenngi teie seast
woiks sedda mis kirjutud on, ennese kae peal lu-
gema õppida. Sest mailm lähheb ikke päiwast
päiwani tarkemaks ja meie peame keik tännoga
õppima, mis lähbi meie tarkemaks, parremaks
ja moislilikumaks sada woime.

Kirjutud sel 14. Juli kau pääwal

1794.

Otto Willem Masing,

Õppetaja Lugganduse Kiriko päet
Allutagguse maal.

a b d e g h i k l m n o
p r s s s t u w.

ā ō ū.

A B D E G H I K L M
N O P R S T U W.

Kirjotuse pohstawid.

a b d e g h i k l m n
a b d e g h i k l m n
o p r s s t s t u w.
o p r s s t s t u w.

Sunret kirjotuse pohstawid.

A B D E G H I K L M
a b d e g h i k l m
N O P R S T U W.
n o p r s t u w.

Ab,	Eb,	Ib,	Ob,	Ub.
ad,	ed,	id,	od,	ud.
ag,	eg,	ig,	og,	ug.
ai,	ei,	ii,	oi,	ui.
ah,	eh,	ih,	oh,	uh.
af,	ef,	if,	of,	uf.
al,	el,	il,	ol,	ul.
am,	em,	im,	om,	um.
an,	en,	in,	on,	un.
ap,	ep,	ip,	op,	up.
ar,	er,	ir,	or,	ur.
as,	es,	is,	os,	us.
at,	et,	it,	ot,	ut.
au,	—	iu,	—	—
aw,	ew,	iw,	ow,	uw.

Ba,	be,	bi,	bo,	bu.
Da,	de,	di,	do,	du.
Ga,	ge,	gi,	go,	gu.
Ha,	he,	hi,	ho,	hu.
Ja,	je,	—	jo,	ju.
Ka,	ke,	ki,	ko,	ku.
La,	le,	li,	lo,	lu.
Ma,	me,	mi,	mo,	mu.
Na,	ne,	ni,	no,	nu.
Pa,	pe,	pi,	po,	pu.
Ra,	re,	ri,	ro,	ru.
Sa,	se,	si,	so,	su.
Ta,	te,	ti,	to,	tu.
Wa,	we,	wi,	wo,	wu.

Ab,	Eb,	Ib,	Ob,	Ub,
ad,	ed,	id,	od,	ud.
ag,	eg,	ig,	og,	ug.
ai,	ei,	ij,	oj,	uj.
ah,	eh,	ih,	oh,	uh.
ak,	ek,	ik,	ok,	uk.
al,	el,	il,	ol,	ul.
am,	em,	im,	om,	um.
an,	en,	in,	on,	un.
ap,	ep,	ip,	op,	up.
ar,	er,	ir,	or,	ur.
as,	es,	is,	os,	us.
at,	et,	it,	ot,	ut.
au,	—	ju,	—	—
aw,	ew,	iw,	ow,	uw,

Ba,	be,	bi,	bo,	bu.
Da,	de,	di,	do,	du.
Ga,	ge,	gi,	go,	gu.
Ha,	he,	hi,	ho,	hu.
Ia,	je,	—	jo,	ju.
Ka,	ke,	ki,	ko,	ku.
La,	le,	li,	lo,	lu.
Ma,	me,	mi,	mo,	mu.
Na,	ne,	ni,	no,	nn.
Pa,	pe,	pi,	po,	pu.
Ra,	re,	ri,	ro,	ru.
Sa,	se,	si,	so,	su.
Ta,	te,	ti,	to,	tu.
Wa,	we,	wi,	wo,	wu.

Mönned Öppetuesed, mis sünneb kofko-
luggeda.

Zar: kus: se haf: ka: tus on Jum: ma: lat kart-
ma. Ze töed ja pal: lu Jum: ma: lat.

Ol le ker me he: ad kuul: mas, ja an: na
bi: ged was tust pit: ka mee: le: ga.

Kes is: sa au: us: tab, sel pe: ab pitk
ig: ga ol: le ma.

Laps, ol: le ab: bifs om: ma is: sa: le tem-
ma wan: na us: ses.

Ar: ra ol: le nob: be om: ma ke: le: ga, ja
ar: ra ol: le laisk om ma teg: gu: des.

War: ga: le tul: leb suur hää: bi ja kah: he
teel: sel: le suur hul: ka moist: min: ne.

Ar: ra ol: le rum: mal ei suu: re: mas eg:
ga wää: he: mas as: jas.

Lah: ke su teeb en: ne: sel: le pal: jo söb ro.

Ar: ra nae: ra sed: da in ni: mest, kel: le
hin: ge sees kib: be: dus on.

Ar: ra te kur: ja, siis ei sa kur: jus sind
kät: te.

Ar: ra ot: si wal: let om: ma wen: na peä: le.

Ar: ra ol: le lob: ba wan: na: de hul: kas.

Ar: ra wih: ka töed, mis wai: wa ga teh:
haf: se.

Ar: ra ot: si ki: tust rie: te pär: rast.

B

Lah:

Lah·le pal·le nai·tab ül·les he·ad süb·
da·me kom·bed.

Lap·sed kes ei wot·ta õp·pe·tust, ja te
wad wal·la·tust, need teo·ta·wad är·ra om·
ma sug·gu las·te he·ad sug·gu.

Üks ter·we wae·ne, kes om·mas ram·
mus kan·ge on, on par·rem kui ri·kas kes
om·mas ih·hus häd·da tun·neb.

Kad·be·dus ja wih·ha lüh·hen·da·wad
el·lo·pää·wad; ja tüh·hi mur·ret·se·min·ne
teeb wan·naks en·ne ae·ga.

En·ne pe·ab üht as·ja moist·ma, kui
sed·da hak·ka·ma, ja en·ne pe·ab nou pid·
da·ma ja pär·rast se jär·re·le teg·ge·ma.

Sil·mist tun·nuk·se mis wiit·si süd·da on.

Ah·ne sõ·mis·se ja jo·mis·se lüh·bi on
pal·jo sur·nud, ag·ga kes kas·sin, se pit·
ten·dab om·ma el·lo.

Häd·be·ne en·nast, need san·nad wäl·ja·
rää·li·mast, mis sa ol·led kuul·nud, ja sal·la·
ja lõn·net il·mu·ta·mast.

Üks tark poeg rõ·mus·tab is·sa, ag·ga
halp poeg on om·ma em·ma·le me·le·här·mits.

Üks laisk ig·gat·seb kül, ag·ga ei sa
üh·ti·gi.

Kes om·ma lig·gi·mest lai·dab, teeb pata·
to; ag·ga kes häd·da·lis·te pe·ä·le ar·mo
hei·dab, on ar·mas Jum·ma·la ees.

Kes al·wa·le li·ga teeb, se tai·mas tem·
ma loo·jad.

Par:

Par·rem on üks keet kaps·tast, kus ar·
mas·tust ju·res, kui nuum·här·g, kus wih·ka·
min·ne ju·res.

Kes wig·gast hir·wi·tab, se pil·kab Jum·
ma·lat.

Rõ·mus süd·da sa·dab he·ad ter·wist.

Kes õp·pe·tust wõt·tab, saab tar·ge·
maks.

Ho·le·tus toob häd·da, ja laisk·tus näl·ga.

Mag·gus on mon·nel leib, mis wals·kus·
se·ga sa·dub; ag·ga pär·rast jä·äb tem·ma
su täis sõm·me·raid.

Kes om·ma keelt tal·lit·seb, se hoi·ab
en·nast mit·me kah·jo eest.

Mis laisk ig·gat·seb sed·da tem·ma ei
sa mit·te, sest et tem·ma lüh·ed ei wiit·si tö·
ed teh·ha.

Aus nim·mi on kal·lim kui suur rik·
kus, ja arm on par·rem kui hõb·be ja kulb.

Rokkoluggemisse sannad kirjotusse põhj·
stawidega.

Kes au·ko kae·wab, lan·geb is·fi sis·se, ja
kes kiw·wi we·re·tab tei·se peä·le, fel·le peä·
le tul·leb tem·ma tag·ga·fi.

Kiit·ko sind tei·ne, ag·ga mit·te so om·
ma su.

Par·rem on, et sa ei to·o·ta, kui et sa to·
o·tad, ja ei tas·su sed·da mit·te är·ra.

Lais-kus-se läb-bi wa-ub lag-gi mah-ha, ja
kui kä-ed fül-les pe-tak-se, til-gub kod-da läb-bi.

Kus uh-kust on, se-äl on ka häb-bi-nae-ro
näh-ha.

Ker-me-de käs-fi kog-gub war-ra, ag-ga
pet-tis-se kä-ed fa-wad koh-to al-la.

Kes mae-nit-fus-se fan-na miks-ki pan-neb,
teeb pah-ha is-fi en-ne-se was-to.

Sel on wae-fus ja häb-bi-naer, kes ei ho-li
öp-pe-tus-sest,

Es-si-men-ne Pe-za-tuf.

Zum-ma-la kum-neß Räs-sust.

Es-si-men-ne Räs.

Sul ei pe-a mit-te rei-ß Zum-ma-
laid ol-le-ma min-no för-was.

Zei-ne Räs.

Sin-na ei pe-a mit-te Zum-ma-la
om-ma Is-san-da nim-nie il-ma as-ja-
ta sub-hu wott-ma; fest Is-sand ei jät-
ta ted-da nuht-le-mat-ta, kes tem-ma
nim-me fur-jas te pru-gib.

Kol-mas Räs.

Sin-na pe-ad püh-ha-päe-wa püh-
hit-se-ma.

Nel.

Nel-jas Räs.

Sin-na pe-ad om-ma is-sa ja om-
ma em-ma au-us-ta-ma, et sin-no käs-si
häs-ti käib, nink sin-na kau-a el-lad
ma pedl.

Wi-es Räs.

Sin-na ei pe-a mit-te tapp-ma.

Ku-es Räs.

Sin-na ei pe-a mit-te ab-bi-el-lo
är-ra-rit-fu-ma.

Selts-mes Räs

Sin-na ei pe-a mit-te war-ras-ta-ma.

Rah-hef-sas Räs.

Sin-na ei pe-a mit-te ül-le-foh-to
tun-nis-ta-ma om-ma lig-gi-mes-se
was-to.

Üh-hef-sas Räs.

Sin-na ei pe-a mit-te him-mus-ta-
ma om-ma lig-gi-mes-se tod-da.

Rümm-nes Räs.

Sin-na ei pe-a mit-te him-mus-ta-
ma om-ma lig-gi-mes-se naest, fül-last,
üm-mar-da jat weif-sed egga muud mis
tem-ma pär-ralt on.

B 3

Mis

Mis üt-leb nüüd Zum-mal fei-kist neist-sin
nat-sist kās-fu-deſt?

Tem-ma üt-leb nen-da:

Min-na ſe Js-sand ſin-no Zum-mal
ol-len ütſ wāg-ga wih-ha-ne Zum-mal,
keſ wan-ne-mat-te pat-tud nuht-leb kāt-
te kol-man-da-maſt ning nel-jan-da-maſt
pōl-weſt ſa-diſ, keſ mind wih-ka-wad;
ag-ga nei-le keſ mind ar-maſ-ta-wad
ning min-no kās-ſud pe-a-wad, teen min-
na he-ad tuh-han-deſt pōl-weſt ſa-diſ.

Js-sa-mei-e pal-we.

Js-sa mei-e keſ ſa ol-leb tae-waſ,
Pūh-hit-ſe-tud ſa-go ſin-no nim-mi,
Zul-go mei-le ſin-no riik,
Sin-no taht-min-ne ſünd-ko, kui tae-waſ
nen-da ka ma pe-āt,
Mei-e ig-ga pāe-waſt lei-ba an-na mei-le
tān-na pā-ew,
Ja an-na mei-le an-dekſ mei-e wōl-lad, kui
mei-e an-dekſ an-na-me om-ma wōlg-
laiſ-te-le,
Ning ā-ra ſa-da meid mit-te kiu-ſa-tuſ-ſe
ſiſ-ſe,
Waid pe-āſ-ta meid ā-ra ſeſt kur-jaſt,
Seſt ſin-no pār-ralt on ſe riik ja ſe wāg-gi
ig-ga-weſ-te A-men.

Edō,

Edō-ma pal-we.

Oh! Zum-mal mei-e tān-na-me
So ſuu-re hel-de ar-mo,
Et ſa meid toi-dad jār-geſ-te,
Ning ſōō-dad mei-e ih-ho;
Sa pe-ad mur-ret mei-e eeſt,
Ning jāg-gad kei gil' roh-keſt kā-eſt,
Mis mei-le tar-wiſ lāh-heb. Amen.

Oh-to pal-we.

Nüüd on ſe pā-ew jo lōp-pe-nud,
E pā-i-ke paſ-ta-ge
Kei' mag-gab miſ on wāſ-fi-nud,
Ning tei-nud raſ-ſe tō.
Mo pe-ā-le mōtt-le Js-sand nüüd,
Et pim-me ō on kā;
Mull' an-na an-dekſ min-no ſüüd,
Mind wot-ta war-jo-le. A-men.

Hom-mi-fo-Paul.

Et mō-da lāi-nud pim-me ō,
On Zum-mal ſin-no ar-mo tō;
Pā-ew paſ-tab mei-le ſel-geſ-te,
Ning an-nab mei-le wal-guſ-ſe.

Seſt tah-han min-na tān-na-da
Mo Zum-ma-lad nüüd rō-mo-ga,
Keſ lait-ſeſ mind kui hin-ga-ſin,
Ja tān-na ō-ſe mag-ga-ſin.

B 4

Ma

Ma rah·ho·list sain hin·ga·da,
 Ei lah·jo mull' woin·dün·di·da,
 Ei wig·ga 'pol·le min·na näind,
 S lah·les·te on mö·da läind.

Sest tän·nan min·na Jē·sand sind,
 Ming pal·lun hoi·a tän·na mind,
 Mo hing' ning ih·ho lait·se sa,
 Ja pat·to eest mind hoi·a ka.

Mo süd·bant Jē·sand par·ran·da,
 Et tän·na he·ad woin·te·ha·ma,
 Ja mis sa and·nud min·nu·le,
 Ka sed da hoi·a hel·des·te.

Keit süd·to sin·no fi·tus·seks,
 So au·uks ning mo hin·ge he·aks;
 Mo tö·ed, möt·ted kōn·ned ka,
 Keit ol go tän·na lait·ma·ta.

Moned palwekese.

Minna et ma ühtege
 Ilma sinnota ei te;
 Jesand juhata mind selaeft;
 Sulle ennast annan järgest.

* * *

Mo süddant Jesand puhhata,
 Et ellan sinno ees,
 Et filmatirjaks minno tö
 Ei sünni ellades.

Mull'

Mull' olgo ikka ušinus,
 Mo tööd ja teggo tehha,
 Et tühhi au, ja karmwalus
 Mind ellades ei petta;
 Riid, kadgedus, ja tiggedus,
 Se minnust tagganego;
 Ka Warga meel,
 Ja petja feel,
 Se laugel minnust jägo.

* * *

Oh! wagga Jummal les
 Keit annid meile annad,
 Kelt on mis ial on,
 Kes leig' eest murret kannad;

Mull' anna terwist, ning
 Et terwe ihho sees
 Mull' olleks puhhas hing,
 Ja õigus süddames.

Las' mis mo kohhus on
 Mind ušinaste tehha,
 Et minno töest ja nouust
 Ka lasjo olleks nähha.

Mind aita rāfida,
 Mis ikka heaks woib tulla;
 Ja kela rākimast,
 Mis tühhi tahhab olla.

B 5

Mo

Mo wiſha: mehhega
 Mind laſſe leppida;
 Kui nou mul tarwis on,
 Head nou ſiis anna ſa.

Se et ma ſeigega
 Miſſugguſt ſöbbruſt pean,
 Mis ma head ollewad,
 Ja ſinnul' armas tean.

Monned juttoſeſed.

Kes üſkford walletanud, ſedda ei üs
 juta mitte ennam.

Weife Peter hoidis lambaid ruffi korres küla
 la koppli tagga, ja hakkas wallatusſe pär-
 raſt hurjotama ja appi hüüdma. Keiſ kes temma
 kiiſa kuulſid, mõttleiſid metſaliſt karjas ollewad,
 ja jooſit wäljale lambille appi; — agga ſiina
 tulles ei olnud metſaliſt kuulda egga nähha.
 Wanna rahwas ſöitleſ ſedda poſiſteſt et ta nenda
 olli teinud, ja iggaüks läks fojo pole taggaſi.

Piſſot aega pärraſt tulli tõeſte hunt, pillu-
 taſ lambad laiale, ja murdis mis lätte ſai. —

Peter kiiſendas, hurjotas, ja hüdis appi kei-
 geſt wäeſt, agga ükſgi ei tullnud, ſeſt et külla
 rah,

rahwas tedda jälle ilma aſjata mõttleiſ kiiſen-
 dawad.

Kui ſa tahhat armas lapſoke! et ſeiſed ifka peawad
 uſkma mis ſa ütled; — ſiis rääki iggal ajal mis tõſſi
 on, ja ärra walleta ka mitte naljadeſgi, ſeſt wal-
 le on ifke patt; ja üks wanna ſanna ütled:

Kes walletab, ſe warrastab.

Kes teiſele üllekohhut teeb, ſadab en-
 neſele kurja.

Üks waljo ſüddamega laps olli maalt maddalaſt
 õppind keiſſugguſt pahha ja waewa Jummal
 lomadelle teggema; ſai temma kaſſi kinni, ſiis
 panni ta temmale näppitſa ſawwaſe, ehk ſiddus ta
 jallad kammitſa ja wiinſutas ja waewas tedda kei-
 gil wiſil; leidis temma linnopeſſa, ſiis rikkus ja
 hukkas ta ſedda ärra, ja kui üks parm temmale
 lätte juhtus, ſiis panni ta temmale palki ja laſ-
 kis tedda ſellega lendo.

Ükſford tabbas ta ühhe meſſiläſe, mõtles
 tedda parmo ollewad, ja püüdis temmale omma
 wanna wiſi järrele õlleõorre taggant ſiſe ajada,
 agga ſe meſſilinnokenne piſtris tedda ni kibbedas,
 te et ta näppad kolm päiwa kui pulkad paiſetand
 ollid.

Sel korral kahhetſes temma küll hädda pär-
 raſt omma jummalakartmata wallatuſt, agga tem-
 ma ei jättnud tedda ommetigi mitte weel mahha.

Ühhel pühha päewal kui temma wannemad
 fir,

Pirritus olliwad, hakkas temma ridwaga kattusse rästas päsofesse pešad torkima, ja sest et temma filmi ei hoidnud, tulli üks peša äkkiselt mahha, ja keif se prüggi ja liiw langes temma filmi. Kawa wallutasid nüüd temma filmad, joffid kangeste wett, ja olli ifka punnased ja rähmased, wiimseks kaskwis kaew peäle, ja temma filma walguš kadus ärra.

Panne tähhele armas laps, kes liiga teeb, ka sell' wähhemal Jummal loomade seast, et se ifka ommal ajal kätte saab mis ta on teinud. Sest Jummal kuleb ka ühhe waese weikse ohkamised. Ses pärrast olle armolinne ja ärra te kellelegi üllekohhut; — keif tulles sulle kätte mis sa teed ni hästi head kui furja, sest Jummal annab iggaühhele mis ta teninud ja wärt on.

Kes sõnna kuulmata, saab kahhetšeda.

Marri jäi omma norema wennaga koddos, kui wannemad perrega heinamale lätsid. Arraminnes õppetäs emma ja ütles, et ta heaste omma wenna järrele pididi waatma, ja mitte õuest ärra minnema. Kest hommiko tulli kätte kui Marri aeg jo iggawaks sai; ta wottis omma wenna kae kõrwa ja läks metsa marjole. Omma rummaluše sees läks ta ifka eemalle, weel ennam ja weel parremaid marjo otsima, ja sai wiimseks ni suure metsa sisse, kus temma ennam kuhhogi ei oskand minna. S tulli peäle, mollemad lapsed nutsid ja lariofid et mets hirmsaste wasto kollas, agga ei olnud

ollnud keddagi, kes kõrbes neid olleš kuulnud ehk neile appi tulnud.

Kui wannemad õhto koddos tulliwad, ja mitte lapsi ei leidnud, keifid nemmad keif kulla läbbi omma lapsi kuulamas — agga ei nemmad saand teadust, sest et ükski neid ep olnud nähnud metsa minnewad.

Kaks päewa otsiti neid, agga keif otsimine ja hüüminne olli ilma asjata — ja wannemad hakkasid jo omma ärrakaddunud lapsi nutma ja leinama. Se waene Marri kes sõnna kuulmata olli olnud, tuius suures tusšas ja kange hirmoga metsalistes pärrast, omma wennaga, kedda ta kae warre peäl hoidis, metsas eddesi ja taggasi — ja ta olleš teisega wiimseks ifka hukka sanud, kui mitte temma õnneš parrajašte üks kütt, kes lindo otsimas olli, kedda ep olleš leidnud.

Wata mis tuska lapsed teistele, ja mis hädda ja waewa nemmad isienneštele tewad, kui nemmad sõnakulmata on, ja ülle kaskso tewad. — Sepärrast kuule ifka omma isa ja omma emma sanna armas laps!

Eiis armastab sind Jummal.

Üllekohhtest warrast ei olle siggidust.

Üks Jessa tulli liinast ja tõi omma pojale ühhe pišsofesse weddro peana noa; kedda näggi nabri Tomas, üks kawwal poisikenne, ja sest et se nugga wägga temma mele pärrast olli, wottis temma kedda sallajal wiisil, ja panni kedda nenda lah-

ti, kui temma tedda pinki peält leidis, omma isho pone. Teised kalla lapsed mängisid tuuleweški mäe otsas, loid sukkepalli ja weretasid ennast mäest alla. Tomas läks nende juurde, ja hakkas ka nenda sammoti teggema; agga kui temma ennast mäest alla weretas, läks se warrastud nuga mis lahri temma pones olli, peast sadik temma kõhho sisse.

Ärra pudota ellades mis teise omma, sest wargus on suur patt ja toob häbbi ja nughust; sepärast palu Jummalad

et warga meel
ja petja keel
ka sinnust tagganewad.

Ei kolba nuskur olla.

Wanna Wõõrmõndri Rein leidis metsas linno-
perre, mis kui kott pihlaka otsas rippus; ta ruttas koodo, wottis wanna willa wakka, kutsus naest kasa, ajas linnod wakka sisse, wiis neid koodo, panni wakka kambri ja läks iski küllasse linnopuud otsima. Ni pea kui temma olli ärraläänud, küsisid temma tütrekesed Trino ja Eiso teine teise käest, mis küll selle wakka sees peaks ollema; agga kumbagi neist ei teadnud wastust anda.

Algmisest käisid nemmad ukse peält watamas ja kulamas, ja kui nemmad sedda kōhhišemist kuulsid mis linnod teggid, siis hakkas nende südda otse põllema nende sees, nenda et nemmad ei suutnud enam kiusatussele wasto panna, waid läksid kambri.

Siin

Siin seisid nemmad tüll aega wakka jures, kulasid ja nufotasid, agga ei nemmad sanud milgi wisil tarkust sest mis sees piddi ollema.

Kui nemmad jo laua nenda kahhe wahhel ollid olnud, wottis Trino kätte, ja kergitas wakka kaant — agga oh! nüüd sedda hädda! Einod tulliwad wälja, ja panniwad mõlemille, niusuggused muhhut küigi, et nende silma mitto päewa umbpaistetanud olliwad —.

Ärra olle rummal ei suremas egga wah-
hemas asjas.

Külla poisikesed mängisid ühhel pühha päewal külla waeno peäl, ja monned neist hakkasid Tamme kaawatama. Peep, üks nägus ja hea laps, püüdis ka nenda tehha kui teised, agga temma Tamme ei tahtnud kaawada; sest kui ta jallad püsti ajas, läks temma ifka küllili ehk sellili mohha.

Teised naersid tedda ta õppimata wisi pärrast, ja näitsid tall' kuida ta ommad käed piddi pannema, ja ommad jallad püsti löma; agga Pebo üsikei tahtnud ommetigi mitte korda minna.

Kui nüüd keik katsuminne tahtis tühti olla, ütles Peep: ot! laske, ma katun aija najal mo Tamme kaawatada, küllap ehk siis õppin.

Nemmad läksid selle kõnne peäle keik aija jure, ja kui se aasi ka selle nouga weel ei tahtnud ebdasi minna, siis wottis üks warma poisikesenne kätte, ajas Peepo pea peäle seisma, ja sidus tem-

temma jallad omma wõõpaelukesega aija kõiige kinni. Kui se parrajaste olli sündinud, hakkasid monned äkkitselt jooksmä ja küssendama: Orraw! Orraw! — Keik lapsed heitsid nüüd jookso, ja tahtsid Orrawad, mis koggematta senna olli juhtonud, kinni wotta; agga se linnoke pettis neid kullakopli, ja seält kessa wäljale, kust temma wiimseks metsa lippas.

Selle jooksmisega ollid nemmad liig laugelle kulla waenult ärrasanud ja Peepo hopis unnustand; ja sest et nemmad ennast wägga ollid wärsitanud, läksid nemmad tasfaiilokeste lõtsudes tagasi Peepo katsuma. Agga siin olli üks halle õnnetus sündinud, Peepo silmad ollid kui munnad paisenud, suud ja silmad täis werd, ja Peep olli surnud, sest et ta ni kaua pea peäl olli seisnud.

Mis meie teistele teme, sedda tewad nemmad meile ka.

Ühhe ükslase perrese kus lapsed üksi koddos ollid, tulli üks waene kerjaja, kes halledaste süa pallus. Siim, üks wallato laps läks kambri, panni ühhe wanna ja roppo õllenustiko waagna sisse, ja ühhe tahhu kiwvi senna juurde, ning wiis sedda tuppä ja tarwitas waest söma. Waene astus lähemale, ja kui ta näggi kui wägga tedda pillati, läks temma südda halledaks, ja ta filmi tulli wessi.

— Weike Jaan sõitles wenda ja tootas wonne: mittelle räkida, et ta nenda pahhaste olli teinud; agga

agga Siim ei pannud sedda mitsgi, waid läks täie heäleaga naerdes uksest wälja. Jaan, kes Süddamest helde ja hea olli, läks kambri, tõi waeselle leiba ja leiwaserwet, ja pallus tedda wenna sü parrast ellaste andeks.

Kui se wanna mees sai ärraldinud, läksid mollemad Lapsed kinnaga jõe peäle sõitma; agga wessi kätis kangeste, nemmad ei moistnud fouda ja künna läks ümber. Sesamma waene juhtus parrajaste senna peäle tulles, kui wessi neid alla wiis; üht mõies ta isi enneses, üht woin ma ehk wahhest weel jdest weljatommata, kui ma sisse kargan, agga teine lähheb ikka Surma kätte. Kumba, küsis ta nüüd issiennast, kumba pean ma oitma? — Jaan! kesi! wastas temmale ta Südda, sest et Jaan talle olli head teinud.

Ei woi Lapsed keik prukida mis wanna rahwas prukib.

Karle wannemad pannid jo ammuft ajast immeks, et se laps nenda kahwatand olli, ja nenda ärra kuwis ja kokko kortsus; agga nemmad ei moistnud mis wigga temmal piddi ollema,

Sest et nemmad omma last armastasid, otisid nemmad keigilt poolt abbi, tarkade ja solapuhkajat-

te jures, agga ei arstijad egga lausfojad ei woinnd temmale abbi tehha, egga moista kuft temma nenda kehwaaks ja näotumaks läks. Wimseks ilmus se fü. Karel olli öppind Tubbakad joma, ja prukis tedda fallajaste liig kangeste, se kiskus temma rammo temma seest, ja kuiwatas temma üddi ärra.

Temma wannemad tähhendafid temmale kui wäga Tubbakas lastel' ja norel' rahwal' kahjuks on, sest et ta neid ärrakuiwatab ja nende rammo ja kaswamist liaste wähhendab. Seft ajast jättis temma felle pahha ammeti mahha, hakkas jälle kasuma ja priske karwa sama.

tughar	sadda	fümme	uuged numrid	
			1	üf 3.
		2	3	katskümme ja kolm
	4	5	6	nelli sadda wiiskümme
7	8	9	9	Seitse tuhhad kahhe

üf 3 —

1	ford	1	on	
2	—	2	—	
2	—	3	—	
2	—	4	—	
2	—	5	—	1
2	—	6	—	1
2	—	7	—	1
2	—	8	—	1
2	—	9	—	1
2	—	10	—	2
3	ford	3	on	
3	—	4	—	1
3	—	5	—	1
3	—	6	—	1
3	—	7	—	2
3	—	8	—	2
3	—	9	—	2
3	—	10	—	3
4	ford	4	on	1
4	—	5	—	2
4	—	6	—	2
4	—	7	—	2
4	—	8	—	3
4	—	9	—	3
4	—	10	—	4

N u m r i d e f t.

ühhekordsed numrid		kümme numrid		saa numrid		tuhhade numrid.	
Üks	1.	kümme	10.	üks sada	100.	üks tuhhad	1000.
Kaks	2.	kakskümmend	20.	kaks sada	200.	kaks tuhhad	2000.
Kolm	3.	kolmkümmend	30.	kolm sada	300.	kolm tuhhad	3000.
Nelli	4.	nellikümmend	40.	nelli sada	400.	nelli tuhhad	4000.
Viis	5.	viiskümmend	50.	viis sada	500.	viis tuhhad	5000.
Kuus	6.	kuuskümmend	60.	kuus sada	600.	kuus tuhhad	6000.
Seitse	7.	seitskümmend	70.	seitse sada	700.	seitse tuhhad	7000.
Kahheksa	8.	kahheksakümmend	80.	kahheksa sada	800.	kahheksa tuhhad	8000.
Ühheksa	9.	ühheksakümmend	90.	ühheksa sada	900.	ühheksa tuhhad	9000.

Kui ühe ühhekordse numri tagga üks noll (0) seisab, siis se tähendab kümnet; agga se number mis noll ees on, ütleb kui mitto kümnet seal on.

10 üks kümme. 20 kakskümmend. j. n. t. f.

Seisawad kaks numrid kõrvi, siis ütleb esimesenne number, mitto kümnet seal on, ja taggumenne kui mitto teise kümme pealesaab luggeda:

12. Kaksteiskümmend | 56. Viiskümmend ja kuus.
34. Kolmkümmend ja nelli | 78. Seitskümmend ja kahheksa
99. ühheksa kümmend ja ühheksa.

Üks kaks noll (00) ühe ühhekordse numri tagga, siis on sada. — 100. sada. 500 viis sada.

Kui kolm numrid ühes rinnas seisawad, siis on esimesenne number sada, teine kümme, kolmas ühhekordne number. n. f.

123. Sada kakskümmend kolm.

101. Üks sada ja üks | 567. Viis sada kuuskümmend seitse.
234. Kaks sada kolmkümmend nelli | 899. Kahheksa sada ühheksakümmend ja ühheksa.

Üks ühe numri tagga kolm noll (000) siis on tuhhad. n. f. 3000 kolm tuhhad. j. n. t. f.

tuhhat	sadada	kümme	ühbed numrid	
			1	üf 3.
		2	3	fakskümmend ja kolm.
	4	5	6	nelli sadada viiskümmend ja kuus.
7	8	9	9	Seitse tuhhad kahheksa sadada ja ühheksakümmend ühheksa.

Üks — ford — üks.

1	ford	1	on	1.	5	ford	5	on	25.
2	—	2	—	4.	5	—	6	—	30.
2	—	3	—	6.	5	—	7	—	35.
2	—	4	—	8.	5	—	8	—	40.
2	—	5	—	10.	5	—	9	—	45.
2	—	6	—	12.	5	—	10	—	50.
2	—	7	—	14.					
2	—	8	—	16.	6	ford	6	on	36.
2	—	9	—	18.	6	—	7	—	42.
2	—	10	—	20.	6	—	8	—	48.
					6	—	9	—	54.
3	ford	3	on	9.	6	—	10	—	60.
3	—	4	—	12.					
3	—	5	—	15.	7	ford	7	on	49.
3	—	6	—	18.	7	—	8	—	56.
3	—	7	—	21.	7	—	9	—	63.
3	—	8	—	24.	7	—	10	—	70.
3	—	9	—	27.					
3	—	10	—	30.	8	ford	8	on	64.
					8	—	9	—	72.
4	ford	4	on	16.	8	—	10	—	80.
4	—	5	—	20.					
4	—	6	—	24.	9	ford	9	on	81.
4	—	7	—	28.	9	—	10	—	90.
4	—	8	—	32.					
4	—	9	—	36.	10	ford	10	on	100.
4	—	10	—	40.	10	—	100	—	1000.
					10	—	1000	—	10,000.